

תוצאות היים

שיעורו השבועי של מרן הגאון רבי **יצחק רצאבי** שליט"א - פוסק עדת תימן
הנמסר בביתו מידי ליל שישי לבחורי הישיבות הקדושות
יוצ"ל עי"י התאחדות בני התורה ובסיוע מוסדות יד מהרי"ץ

משלחן מלכים

מתורת מרן שליט"א

ואון בן פלט (במדבר ט"ז א')

ידוע מה שארז"ל בגמרא מסכת סנהדרין דף קט: קי. שאון בן פלט אשתו הצילתו, ע"י שגילתה שערות ראשה בפתח ביתה, וכל מי שבא לקרוא לאון, כשהיה רואה ראשה פרוע, היה חוזר, כי כל העדה כולם קדושים, ובין כך ובין כך נבלעו. וכן הובא גם במדרש הגדול ובמדרש רבה.

והנה שמעתי מאאמו"ר וצ"ל שקיבל מזקני דורו, על פי הידוע אצלנו שהנשים אינן יודעות לבטא החולם כהוגן וקוראות אותו כמו צירי, כי מבטא החולם (המקובל בקהילותינו) קשה בלא לימוד והרגל. ובזמן מחלוקת קרה וכל עדתו כשבאו ושאלו אותה היכן הוא נמצא, והיא היתה אז בחצר ביתה, השיבה היא "און בבית". אבל ממבטאה שמעו "אין בבית", ולפי-כך חשבו שאינו בביתו והלכו להם, ע"כ שמעתי.

ואיני יודע אם אמת הוא, כי לא מצאתיהו בשום ספר, והדעת נוטה שהמצאה היא דרך בדיחותא. אף שנתברר לי כי עניין זה מפורסם בין יהודי תימן. מ"מ אם אמת נכון הדבר, אין הכרח שזה סותר לגמרא הנז"ל, דאפשר דהא והא איתנהו, ר"ל שזה היה בפעם אחת וזה בפעם שנייה. אלא שהעניין לעיל לא היה בכונה מצידה להצילו, כי כוונתה היתה שיכנסו לבית ושם ימצאוהו, רק איסתיעא מילתא מן שמיא.

ואחר זמן מצאתי שמיץ רמוז לזה בקצת מספרי חכמי תימן. כי הנה לפי הגמרא ומדרש רבה ומדרש הגדול דלעיל, הם לא שאלו אותה מאומה, רק מיד בראותם אותה כך נרתעו לאחוריהם. אבל במדרש אור האפילה איתא, כל מי שבא ואמר היכן הוא, אמרה אינו כאן, וראה שיערה פרוע והלך לו, ע"כ. וכן הוא בילקוט מדרש תימן.

(מתוך הספר נפלאות מתורתך קרח ט"ז א')

השיעור השבועי

שנמסר בליל שישי עש"ק פרשת שלח

האמת היא שרש"י אומר בכמה מקומות בש"ס שקומצין זה נמלים או חגבים. וכן י"א שזה סוג של חגב. וא"כ זה מיושב.

ויש אומרים רעיון מוסרי, שאדם מטבעו חושב עצמו יותר ממה שהוא, ואחרים חושבים שהוא פחות ממה שהוא. וכן הם אמרו, שחשבו עצמם יותר, והם חשבו עליהם פחות.

אבל עדיין צריך ביאור ברש"י, שהרי דבריו הם פשט.

מהרי"ן דן בלשון 'וכן' בכמה מקומות, שזה לא דוקא ממש אותו דבר.

ולפ"ז יש לנו פתח, שזה לא חייב להיות אותו דבר ממש.

וכן נראה להוכיח מהספורנו, שהוא פשוט, וכתב 'וכן היינו בעיניהם', כחגבים או פחות מזה, ובשביל זה לא קמו עלינו, כי לא החשיבו אותנו.

וא"כ אפשר להכניס את הנמלים בפשט הפסוק.

וכן נראה מן הטעם, שהוא מונח על 'וכן היינו, בעיניהם'. ולא על 'וכן, היינו בעיניהם'.

ובדומה לזה כתב מהרי"ן בזה"ד (כאן י"ד כ"ח) ע"פ כן אעשה להם, ברוב

דברי רש"י בפסוק ונהי בעינינו כחגבים וגו'

בפרשה כתוב, ושם ראינו את הנפילים ענק מן הנפילים ונהי בעינינו כחגבים וכן היינו בעיניהם. וכתב רש"י, שמענו אומרים זה לזה נמלים יש בכרמים כאנשים.

ובהרבה ספרים הקשו על רש"י, מנין לרש"י כן, והרי בגמרא כתוב קמצין [חגבים].

הרא"ם שואל, מנין להם מה חשבו עליהם, ומביא ששמעו מהם ממש. ואומר שיש שיבוש הספרים ברש"י, שאינו נמלים אלא חגבים. והוסיף ששמע שי"א שהגירסא חנמלים [שהם חגבים]. והרד"ק פירש שנמלים זה סוג של חגבים.

אבל מנין לרש"י פירוש זה. כי יש בזה הרבה פירושים, אבל הם נראים בכח. וי"א וכן היינו בעיניהם, ר"ת וכמו נמלים היינו.

בשני מקומות כתוב בתנ"ך ונהי, כאן, ו'נהי כטמא כולנו'. ואולי זה מחזק את זה, שהם אמרו טמא, ואנחנו אמרנו טהור.

אבל איפה זה נכנס בפסוק.

התיגאן תיבת כן במארכה, ותיבת אעשה
בטפחה.

ושם הרי אינו בדיוק אותו הדבר, כי היו
צריכים למות בארבעים יום, וא"כ
ההשואה לא גמורה.

ארץ מגדלת גבורים וכו'

וראיתם את הארץ מה היא, מה זה את
הארץ, היה לומר את יושבי הארץ.

וכתב רש"י, יש ארץ מגדלת גבורים, ויש
ארץ מגדלת חלשים וכו'.

ויש כאן תמיהה עצומה, וכי הארץ מגדלת
דבר זה, וכי זה תלוי בקרקע?

בס"ד הבריק לי רעיון נפלא. בספר חסידים
(סימן ת"ק) כתב רבינו יהודה הלוי, מביא
מאמר חז"ל שאדם הראשון היה מסוף
העולם עד סופו, וטעו בו מלאכי השרת
שהוא הקב"ה, ובא הקב"ה ומיעטו, ונטל
ממנו חתיכות בשר והשאירו מאה אמה,
ושאלו האדם, למה אתה גוזלנו וכו',
ואמר לו שיחזיר לו ע"י שיחלק האדם את
בשרו זה בכל הארץ, ובזה יתישב זרעו.

וא"כ, יש מקומות שהוא שם חלק חזק
יותר ויש חלק חלש יותר. ובזה מובן מהו
ארץ מגדלת חזקים וכו'. ויש דומה לזה
בבראשית רבה בבראשית.

אבא מארי אמר לי, שיש בתימן עיר
דמאר, והם מאוד עקשנים ויותר משאר
התימנים, (אבל חכמים ופיקחים). ושאלתי

אותו למה זה כך, והוא אמר לי ככה זה
החול שמה...

החילוק בין שבת ליו"ט במצה וחצי

דברנו על מצה ומחצה או שנים ומחצה
בפסח, שביו"ט הרי צריך לחם משנה, כך
טענת הרי"ף, ורש"י והרמב"ם אומרים
שאחד וחצי גם טוב.

ומסביר הרי"ף, לחם עוני מיעטה את
השני.

אבל יש גאונים שאומרים, שכל זה ביו"ט
שבחול, אבל בשבת גם לשיטת הרי"ף
צריך שנים ומחצה.

והשאלה מה ההבדל בין שבת ליו"ט,
שהרי בשניהם יש דין לחם משנה.

ויש תירוץ לזה, שהלחם משנה כאן הוא
מדין יו"ט, ויש בו דין לחם עוני.

אבל עדיין יש לדון בזה, כי הרי יש תמיד
שבת בתוך הפסח, וזה כמו הנידון של חל
ר"ח בשבת, שאומרים בהפטרה מקדש
השבת בלבד, כי אף שזה גם ר"ח, כי
ההפטרה היא מצד השבת.

יש עוד שני טעמים.

א. הא גופא שביו"ט לא ירד מן זה
מחלוקת. ולכן הם סברו, שביו"ט, שיש בו
מחלוקת, לחם עוני ידחה את הלחם משנה,
אבל בשבת שברור שלא ירד מן, אינו
דוחה.

ב. יש הרי"ף אומר שלחם עוני גירעא
ללחם משנה. אבל רב כהן צדק גאון אומר

אחרת, שאחד וחצי נקרא שנים. ולפ"ז אינו נגרע ע"י הלחם עוני. וגם בשבת שייך באחד וחצי. ואמנם לא עושים כך כל שבת לכתחילה].

עניית השליח ציבור אמן יהש"ר

בקדיש י"א שהשליח ציבור אומר, ואמרו אמן, אמן יהא שמייה רבה וכו', וי"א שהוא אינו עונה אמן. וזה מחלוקת גדולה ועצומה.

הגמרא בשבת דף קיט: אומרת, אמר רבי יהושע כל העונה אמן יהא שמייה רבה מברך בכל כוחו, קורעים לו גזר דינו [של שבעים שנה] וכו'.

[ומה זה בכל כוחו. רש"י אומר בכל כונתו, והתוס' דנים אם זה כל כוחו ממש.]

והמשך הגמרא הוא, כל העונה אמן פותחין לו שערי גן עדן. וזה בכל אמן.

בא מהרי"ץ (בעץ חיים) ואומר בשם דרכי נועם, שגם הש"ץ צריך לענות אמן זה.

ובשיירי כנה"ג אומר שזה כאומר אמן אמן.

רבי משה בן מכיר בספר סדר היום, אומר שיש כאן רמז, בכל כוחו, יש כ"ח אותיות ביהש"ר, והציבור יכוונו לכ"ח תיבות, והש"ץ שאומר יתברך וישתבח וכו' יכוין כ"ח תיבות. אבל חסר מלה אחת, ולכן י"א לעילא לעילא, ומי שלא, יכוין במלת אמן.

וכונתו היא, שמה שאמר הש"ץ ואמרו 'אמן', עולה לו אמן זו למנין כ"ח תיבות.

ויש מי שאמרתיו לו את זה, שלא כתוב לומר, אלא לכוין.

ויש להתפלאות על מה שמהרי"ץ בע"ח העלה את דברי האמרי נועם בשתיקה, אבל במעיל קטון הביאו כדון מחודש, ואינו נהוג.

והאמרי נועם הביא כעין ראיה לדבריו מפרק כל כתבי הנ"ל, שמסמיכות המימרות משמע שהעיקר זה האמן, ולא יהא שמייה רבה. וגם אם נאמר שהכונה על אמן דעלמא, מ"מ כיון שיש כ"כ שכר גדול על אמן, למה לא יענה אמן.

ויש לשאול, שמשמע מזה שהשכר הוא על אמן ולא על יהא שמייה רבה, ובלי אמן לא יהיה שכר. ומנין זה מהדרשה שם שכתוב ברכו ה', ולא כתוב אמן. אלא ע"כ הכונה על העיווי שאמרתיו לכם שתאמרו אמן, תאמרו, שזה הצטרפות שלהם אליו.

ויותר מזה, התוס' מביא מהפסיקתא שזה בכל כוחו ממש, ושם כתוב יהא שמייה, ורואים שהשכר הוא לא על האמן.

ולכן אני חושב, שאם מהרי"ץ היה היום, הוא היה אומר שלא יענה הש"ץ אמן זה. וגם הרי הוא עצמו הביא זה זה כחידוש.